Sabiedrības integrācijas fonds

Demokrātijas prakšu metodes izstrādātas ar Sabiedrības integrācijas fonda atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Demokrātijas fonds 2024.

kvadrātmetrs demokrātijas

kvadrātmetrs demokrātijas

Lielākoties lietas nav melnas vai baltas, patiesība ir kaut kur pa vidu un ir labi meklēt kompromisus, taču mēdz būt situācijas, kurās nākas izšķirties iet pa vienu vai otru ceļu, izvēlēties kafiju ar vai bez piena, balsot par vai pret (un nevis atturēties). Jau pašam par sevi var nebūt viegli pieņemt lēmumu. Vai varbūt kā reizi jautājums ir tāds, kur izvēlēties viegli, bet tad var rasties citas grūtības – ir situācijas, kad jāspēj vienoties ar citiem, lai kopīgi pieņemtu lēmumu, jo mēs neesam karaļi katrs savā karaļvalstī, bet gan dzīvojam kopā ar citiem indivīdiem demokrātiskā sabiedrībā.
Spēle "Kvadrātmetrs demokrātijas" radīta ar mērķi attīstīt prasmi un izpratni par demokrātisku lēmumu pieņemšanu, iedvesmojoties no mākslinieces Marinas Abrāmovičas performatīvajām spēlēm ar laiku un telpu. Dalībnieki tiek sadalīti grupās pa četri. Vispirms katrā grupā jāvienojas, kuru no piedāvātajiem jautājumiem viņi apspriedīs, pēc tam jāpanāk vienošanās par atbildi uz izvēlēto jautājumu. To visu jāpaveic, grupas dalībniekiem uzturoties cieši vienam pie otra ierobežotā telpā – kvadrātmetrā demokrātijas. Kāpēc nepieciešama šāda saspiestība? Jo resursi ir ierobežoti, kopā sadzīvot ne vienmēr ir viegli, taču ir svarīgi apzināties un sajust, ka mums līdzās ir arī citi cilvēki ar citādiem viedokļiem, vērtībām, mērķiem, kas mums jārespektē.

ILGUMS: 40 minūtes

DALĪBNIEKU SKAITS: vismaz 8

KAS NEPIECIEŠAMS:

- Aktivitātes vadītājs
- Jautājumu lapas
- Mērlente un citi rīki un materiāli kvadrātmetru iezīmēšanai
- Pulkstenis
- Krēsli

SAGATAVOŠANĀS

1.Jautājumu lapas sagatavošana

Aktivitātei nepieciešams izveidot jautājuma lapu ar četriem jautājumiem vai dilemmām, uz ko var atbildēt ar jā vai nē, vai arī atbildē izvēlēties starp vienu vai otru variantu. Pielikumā ir pievienots paraugs, kurā jau ir četri jautājumi, taču var izdomāt arī citus, kas tobrīd sabiedrībā ir aktuālāki. Vēlams, lai tie būtu par pēc iespējas dažādākām tēmām. Vienu no jautājumiem var iekļaut abstraktāku, filozofiskāku.
Lapas var veidot kvadrāta formā, atbilstoši aktivitātes nosaukumam.
Jautājumu lapu skaitam jābūt atbilstošam grupu skaitam, ko aprēķina, dalībnieku skaitu izdalot uz četri. Būs ērtāk, ja tās uzdrukātas uz cietāka papīra.

2.Norises vietas iekārtošana

Uz grīdas vai zemes jāiezīmē kvadrāti, kuru malas garums ir viens metrs. Kā to izdarīt, atkarīgs no virsmas veida. Uz grīdas to var izdarīt ar papīra līmlentes palīdzību. Uz asfalta – ar krītu. Zālē var iespraust mietiņus (piemēram, telšu mietiņus), savienojot tos ar košiem striķiem vai dziju.
Kvadrātmetru skaits atkarīgs no grupu skaita. Katrā grupā paredzēti 4 cilvēki. Ja dalībnieku skaits nedalās uz četri, tad pieļaujams, ka vienā grupā ir trīs vai pieci cilvēki.
Kvadrātmetrus jāizvieto pietiekamā atstatumā vienam no otra, lai grupas viena otru pārāk netraucētu sarunāties.
Krēsli sākotnēji izvietoti pa telpas malām, vai arī, ja vietas ir daudz, tad salikti aplī, bet tā, lai nestāvētu uz kvadrātmetriem.

NORISE . . . . .

ILGUMS	AKTIVITĀTE	APRAKSTS
10 min	**Ievads un sadalīšanās grupās**	Aktivitātes vadītājs iepazīstina ar aktivitātes mērķi un norisi. Pēc tam dalībniekus sadala grupās pa četri (kādā grupā var būt arī trīs vai pieci dalībnieki, ja kopējais skaits nedalās uz četri). Pa grupām var dalīt dažādos veidos, bet piedāvājam šādu variantu: Vadītājs aicina cilvēkus sastāties līnijā, atbilstoši tam, cik lielā mērā viņiem ir svarīga indivīda brīvība, pašnoteikšanās un atvērtība pārmaiņām (viens līnijas gals), vai arī sabiedrības kopējais labums, tradīciju saglabāšana un stabilitāte (otrs līnijas gals). Izvēlēties būt pa vidu nedrīkst – jānostājas vai nu vienā vai otrā pusē, tuvāk vai tālāk centram atbilstoši tam, cik ļoti katrs atbalsta vienu vai otru nostāju. Kad līnija izveidota, dalībniekiem, sākot no viena līnijas gala, jāsaskaitās atbilstoši paredzētajam grupu skaitam. Kad grupas izveidotas, katra ieņem savu kvadrātu. Noteikums: turpmākās 20 minūtes dalībniekiem būs jāpavada laiks kvadrātmetra iekšpusē, no tā neizkāpjot. Ja kādam no dalībniekiem tas nepieciešams, kvadrātmetrā drīkst ienest arī krēslu, iebraukt ar ratiņkrēslu u.c., taču visiem kaut kā jāspēj tajā ietilpināties.
5 min	**Jautājuma izvēle**	Katrai grupai tiek izdalīta viena jautājumu lapa. Aktivitātes vadītājs aicina iepazīties ar jautājumiem, un grupai, savā starpā demokrātiski vienojoties, jāizvēlas viens no jautājumiem tālākai diskusijai. Kādā veidā tiek panākta vienošanās, atkarīgs no grupas dalībniekiem (vadītājs nedod nekādas norādes vai ieteikumus). Kad pagājušas 5 minūtes, vadītājs pārliecinās, vai visas grupas ir vienojušās, un, ja tas nav izdarīts, aicina ātri pieņemt lēmumu.
15 min	**Diskusija un lēmuma pieņemšana**	Nākamais uzdevums ir grupās nonākt pie vienota lēmuma par atbildi uz izvēlēto jautājumu. Atbilde nedrīkst būt "kaut kur pa vidu", bet ir jāvienojas par vienu noteiktu atbildi: jā vai nē, viens vai otrs variants. Grupas dalībniekiem jāuztver jautājumi nopietni, iztēlojoties, kā būtu, ja grupas pieņemtais lēmums reāli tiktu ieviests dzīvē, un jācenšas pārliecināt citus. Ja jautājums izvēlēts tāds, ka izdodas viegli panākt vienošanos, tad var apspriest vēl kādu citu no jautājumiem. Kad līdz beigām atlikušas 4 minūtes, aktivitātes vadītājs par to informē grupas un aicina pieņemt gala lēmumu.

ILGUMS	AKTIVITĀTE	APRAKSTS
15 min	Izvērtēšana	Aktivitātes vadītājs aicina visus sasēsties aplī un apspriesties: 1. Vispirms noskaidro, kādus jautājumus katra grupa izvēlējās, vai bija viegli vienoties par jautājumu, kādas pieejas izmantoja, lai nonāktu pie lēmuma. 2. Tad jautā, kādu lēmumu katra grupa pieņēma, kādi bija argumenti, cik viegli bija vienoties. 3. Atsevišķi apvaicājas, kā jutās tie dalībnieki, kuru atbildes atšķīrās no grupas pieņemtā lēmuma. 4. Visbeidzot, noskaidro, kāda bija sajūta, 20 minūtes uzturoties vienā kvadrātmetrā.

VARIANTI

Lai paspilgtinātu šīs aktivitātes fizisko pieredzi, uzturēšanos kvadrātmetrā var padarīt ilgāku, lai dalībnieki sāktu izjust lielāku neērtību. Tādā gadījumā jāizdomā papildu uzdevumi, kā aizpildīt šo laiku.

Viens variants: izvērtēšanas daļa var notikt, joprojām uzturoties kvadrātmetrā.

Otrs variants: pēc pirmā jautājuma apspriešanas un lēmumu pieņemšanas grupām var iedot garu sarakstu ar citiem jautājumiem, par kuriem jāpieņem lēmumus. Šajā posmā dalībnieki paši izlemtu, vai uzsvaru likt uz kvantitāti, cenošoties paspēt pieņemt pēc iespējas vairāk lēmumu, vai arī uz demokrātiskā procesa kvalitāti, turpinot iedziļināties katrā jautājumā un viens otru kārtīgi uzklausot. Noslēguma izvērtēšanā tādā gadījumā būtu jāiekļauj papildu jautājums par to, kā grupas rīkojušās, saņemot lemjamo jautājumu gūzmu, kas, ļoti iespējams, novestu pie secinājuma, ka kvalitatīvs demokrātiskais process prasa laiku un ir daudz lēnāks, nekā dažkārt gribētos.

METODES AUTORS

Jurģis Spulenieks

DEMOKRĀTIJAS METODES

OBLIGĀTAIS MILITĀRAIS DIENESTS SIEVIETĒM.
JĀ VAI NĒ?

UZ AUGŠU VAI UZ PRIEKŠU?

KVADRĀTMETRS DEMOKRĀTIJAS

MARIHUĀNAS LEGALIZĀCIJA.
JĀ VAI NĒ?

KVADRĀTMETRS DEMOKRĀTIJAS

IQ TESTS, LAI VARĒTU BALSOT VĒLĒŠANĀS.
JĀ VAI NĒ?